LE DIRECTEUR G...
DÉPOT LÉGAL
ANNAM - HUẾ

NĂM THỨ BẢY SỐ 594 — MỖI SỐ NĂM XU — 癸酉年五月廿一日 — NGÀY THỨ BẢY 3 JUIN 1933

GIÁ BÁN

ĐÔNG PHÁP		NGOẠI QUỐC	
Một năm	6$00		8$00
Sáu tháng	3.50		4.50
Ba tháng	1.50		2.50

Giá báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng, xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN
Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy
BẢO-QUÁN số 123, đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói: số 52
Giây-thép: TIENGDAN HUẾ

Sự học qua được sự chán ngán, khuây được nỗi buồn rầu, giải được sự đau đớn, và làm cho vui cái cảnh cô tịch.
(Lagny)

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 1758

HỌC LÀ BẮT CHƯỚC

(MỘT CHỮ BỊ GIẢI NGHĨA LẦM LẠC DI HẠI TRONG HỌC GIỚI ĐÃ MẤY ĐỜI NAY)

Chữ « học » cái nghĩa nó bao quát rộng lớn là dường nào! Xưa nay Đông Tây, thánh hiền hào kiệt làm ra công nghiệp to lớn, giúp ích trong cuộc tấn hóa của loài người, để dấu tích trên lịch sử, không ai là người không học mà làm nên. Mà hiện thế giới ngày nay đo trời lường biển, đuổi điện cỡi mây, công cuộc văn minh vĩ đại biết bao, mà cũng do sự học gây nên cả. Tây-Triết có nói: « Càng học bao nhiêu, lại càng thấy cái hay cái tốt trong vũ trụ bấy nhiêu ». Nói học, nào có phải chỉ cái nghĩa hẹp nói, hay là việc làm văn vật mà mà được cái tên nó đâu? Vậy mà bên phương Đông, nước Tàu và nước ta, từ đời Tống lại đây, giải nghĩa chữ «học» rất lầm lạc, làm cho nhỏ hẹp mất cái chính nghĩa của nó mà di hại trong học giới không phải là ít!

Tiêu biểu cho cái học phương Đông là học Khổng-tử. Sách học Khổng-tử lưu truyền ở nước Tàu và nước ta vẫn nhiều, mà thông hành trong học giới thì sách Luận-ngữ là phổ cập hơn cả. Trong bản sách ấy, mở đầu đã có bài nói chuyện học. Đức Khổng nói:

« Học mà buổi tập đó » (學而時習之). Chữ « học » ngài nói đó, bao quát rất rộng, tất không khác gì câu Tây-triết đã dẫn trên. Vậy mà Tống-nho ông Chu-hy giải nghĩa rằng:

« Học là bắt chước, bắt chước theo như người biết trước mình đã làm » (學之爲言效也. 效夫先覺之所爲也).

Như trên đã nói: cái nghĩa chữ « học » bao quát rộng lớn là dường nào, mà nay đem rút nhỏ trong phạm vi « bắt chước » thì sai lạc mất hẳn cái nghĩa chính của nó. Vậy mà trên ngàn năm nay, trong học giới Tàu và ta vẫn tôn phụng câu giải lầm ấy, cầm như thước ngọc khuôn vàng, không ai dám chối cải biện bác chút nào. Thật là một đều quái lạ. Lâu nay học giới ta không có tư tưởng tự do, không có năng lực sáng tạo và mất hẳn cái tánh chất phán đoán, chỉ một mực nhắm mắt theo mù, làm nô lệ cho người xưa, câu giải nghĩa lầm lạc kia chiếm một phần tội rất lớn. Vậy xin chỉ rõ chỗ lầm ấy trung cáo cùng học giới, may ra từ nay về sau khỏi mang cái hại nó chăng.

«Bắt chước» không bao nghĩa chữ «học» được, mà có cho bắt chước là học, cũng chỉ một phần việc con con trong sự học mà thôi. Đứa trẻ con mới sinh ô, 7 tháng hay là một năm đã biết bắt chước. Bắt chước là tánh trời phú cho nó, không đợi học gì cả. Mới đầu bắt chước nói, lần lần bắt chước đi, thầy cha mẹ và người lớn hơn nó (tiên giác) làm gì thì nó làm theo cái ấy. Cái đó gọi là bắt chước, chưa gọi là học được. Không những trẻ con, loài vật cũng thế. Trừ giống khỉ là giống mà có nhà học giả đã cho là « ti loài người », không kể, chính loài chim cũng biết bắt chước. Ông Chu-Hy giải nghĩa chữ « tập » (習) mà nói: « như chim tập bay » (鳥數飛) thì ông ta đã nhận loài chim biết bắt chước. Vậy mà lấy sự hành động tự nhiên của trẻ con và loài vật là cái bắt chước kia mà giải nghĩa chữ « học », lại có ý cho là bao quát loán cả ý nghĩa và phạm vi chữ « học » nữa, thì lầm lạc là dường nào!

Nay không cần dẫn những thuyết bên Âu tây trong đời triết học hóa học thạnh hành nầy mới chứng rõ cái thuyết « học là bắt chước » kia là lầm. Chỉ cứ một vài thuyết của Khổng-tử nói về chuyện học, đã thấy câu giải nghĩa kia không dính nhập vào đâu mà lại lòi cái chỗ bất thông và vô nghĩa nữa. Đại loại như:

Ngài nói: « Làm việc siêng, nói cẩn thận, tới chất chính với người hữu đạo, ấy là ham học ». Lại như ngài khen thầy Nhan-Hồi ham học mà chưng cho sự ham học ấy là « bất thiên nộ, bất nhị quá » (1). Những sự học như vậy, nào có phải chuyện bắt chước đâu! Huống xét đến công việc ngài giảng học trò thì văn học, chánh sự, đức hạnh, ngôn ngữ, có phân tương khoa; đông là hỏi đạo hiểu, đông là hỏi việc chánh trị, mà đời với Giáp thì ngài nói thế nầy, đời với Ất ngài nói tha khác, tùy người, tùy lư cách mà dẫn tan, nào có phải làm cái khuôn kiểu sẵn, bảo học trò cứ đó mà bắt chước đâu?

Vậy câu giải nghĩa « học là bắt chước » của ông Chu-Hy ma thuở nay học giới ta tôn làm cách ngôn đó không những làm cho sai mất cái chân tướng Khổng-học, tai giống lạc dương, mà lại vun trồng bồi đắp cái mầm nô-lanh cao học giới sau nầy, ít ai thoát khỏi. (Vương-dương-Minh không làm thuyết ấy nên sáng được một học phái thực dụng và có tư tưởng tự chủ).

Ngày nay học giới, phương đông được bóng sáng bên Âu tây dọi sang, mà chỗ lầm ấy cũng rõ ràng nếu chúng ta không hiểu thâu chỗ ngộ điểm lưu truyền lâu nay: « học là bắt chước », mà đào nguồn chặt gốc cho tuyệt cái nọc ấy, thì cái nô lanh Hán học ngày trước thế nào, sẽ dời sang cái nô-lanh tây học ngày nay thế ấy, hiểm tượng tiền đồ chưa rõ đến thế nào!

(Còn nữa)

Khí-ưu Sinh

(1) « Bất thiên nộ » giận người mình không dời sang người kia, « bất nhị quá », không phạm hai lần một đều lỗi gì.

VẠN-VẬN

Đưa bạn

Lâu nay sum họp một nhà,
Khi nghiêng rượu thánh, khi hòa thơ tiên.
Đường đời ai sắm xe thuyền?
Kẻ đi người ở, thì bền ngâm ngùi
Ở đi, đi ở,
Hác xanh giả trên trò khách làm trai,
Thà trải qua nhiều bước chông gai
Rồi mới biết đường đời chưa nhẵn cùng.
Muốn giảm cảnh hằng, lưng giá thuận,
Một chèo lay lái ngọn triều xuôi,
Chớ ở không mà đứng nói lăng-nhăng
Kẻo năm biển cuộc vận lái đường trào chác.
Phá qui bắt đầm bằng liện lạc.
Dầu đi đâu cũng chẳng khác là nhà,
Tiễn đưa một chén quan hà.

H. K.

Bán cổ-phần

Hiện ở bản Công Ty có người khai bán 3 cổ phần, mỗi cổ giá 20$00. Ngài nào muốn mua xin hỏi:

Huỳnh-Thúc-Kháng
Công-Ty

CHUYỆN ĐỜI

Câu chuyện «ma trác»

Nói «mas, dầu không thấy cái hình dạng nó ra thế nào, song người Nam ta ai cũng hiểu ngầm là một vật quái gở hay khuấy người. Như chuyện bệnh ma mà bác Lạc-nhân đã có nói qua trong một kỳ báo lúc nào đó, là một việc. Trong nhà quê ta, lại còn chuyện « ma giấu », « ma trác » nữa.

Thường nghe người nhà quê thuật chuyện: trẻ con đi chơi không thấy về, đến khi đi kiếm thì thấy nằm trong đám mía hoặc bụi tre, những chỗ người thường không thể đến được, mà đứa trẻ nằm trong ngổ bộ ngất ngư, hoặc là miệng nó ngậm vật nọ vật kia. Đó là trẻ con bị ma trác (?).

Còn kẻ lớn cũng có hồi bị như thế. Ông T định đi tới nơi nọ, từ chiều ra đi, lối thì 7 giờ tối đã tới. Thế mà bị ma trác, nó dẫn đi suốt đêm, không nhìn ra nơi nào là nơi nào, đến sáng trắng mặt trời mọc thì thấy vẫn đứng trước đường bên nhà mình, không đi bước nào hết.

Chuyện truyền khẩu nầy, kỳ giả vẫn không khi nào tin chắc, song xét trên việc đời thì cái lối « trác » ấy không thiếu gì. Kia:

Ngày trước còn học chữ Hán các cô con nhà khá, thường kén chồng học trò. Cậu B nhà giàu muốn nói cô nọ, cậu mới học đòi, tập nghề cách, mà xách gói đi học trường ông đồ; lễ vật nhiều, thầy tô vẽ cho, không mấy tháng mà cậu nên một cậu học trò giỏi có tiếng, quyển chấm bình ưu luôn. Đến lúc cậu cưới được cô kia rồi, dôi hoàn dôi, dở quyển sách ra, bao nhiêu chữ không thèm làm quen với cậu như trước. Ngày nay học tây cũng có lắm cậu khi ở nhà ra đi học biết được chữ nào, mà sau khi học đôi ba năm trở về vẫn y như trước. Ấy là bị « ma trác ».

Lập ra hội buôn, nhiều người hùn vốn, nào góp một vay hai, nào liên hiệp công thương, chấn hưng nội hóa.... quảng cáo rầm như bươm bướm, ô tô chạy bụi tung đầy đường, trước cửa nhà lầu tấm bảng treo đỏ chót... vùng vẫy một hồi, mà rút cuộc mấy người chung vốn hồi thì không thấy tiền đâu ở đâu cả. Ấy là bị « ma trác » rồi!

Làm chánh trị, phát biểu ý kiến thì ra ứng cử, hay là cổ động việc gì có tánh chất... thôi thì nhiệt tâm công ích, ái quốc, hiệp quần, rao rầm khắp chợ, mà đến khi tìm được mối lợi riêng hoặc bị đều gì có hơi phòng hại đến đời riêng mình, chỉ lo giữ cái ghế ngồi của mình mà vứt cả lời hứa cùng việc làm khi trước. Ấy cũng là bị « ma trác ».

Câu chuyện « ma trác » kể ra không xiết. Tổng chi: kỳ đà là cha nất kê, cất kê là mẹ ca nhông, ca nhông là ông kỳ đà, chỉ là một trò « lộn nhộng »!

Thường Hải

Cải chánh

Số báo 593, ra ngày 31-5-33, về bài xã thuyết, cột 1, giòng 21 và 22, sau câu « ... thành đạo quân mạnh ... » thợ sửa lộn ngược mấy chữ. Vậy xin đọc « ... thành đạo quân mạnh. Cái đời công kia đối với đời tư nó, cũng thế »

...

Vị cố vấn bộ Công tác và bộ Mỹ-thuật là M. Lagisquet, không phải Lagiocque.

Bài diễn văn của quan TOÀN QUYỀN PASQUIER

Trong lễ giao việc cho các quan Thượng mới tại điện Cần-chánh ngày 26 Mai, đức Bảo-Đại và quan Toàn quyền Pasquier có đọc mỗi người một bài diễn văn. Kỳ báo trước đã có đăng bài diễn văn bằng quốc ngữ của đức Bảo-Đại, nay dịch ý nguyên văn bài diễn văn của quan Toàn-quyền đăng như dưới:

. . .

Tâu Hoàng-Thượng,

Ngài đã đem các đều quyết định của Ngài làm thỏa mãn các ý muốn mà nước Bảo hộ đã công Ngài ôm ấp để mưu hạnh phúc cho dân Nam; Ngài đã tỏ cho các quan Thượng mới biết cái ý muốn rõ ràng của Ngài mở một kỷ nguyên mới cho nước Nam ngày nay tiến hóa ở dưới cái cách chế trị khôn khéo của một vị thanh niên Hoàng-đế có lòng giải phóng. Người đại diện cho Chánh phủ Pháp không có gì sung sướng hơn là được thấy Ngài đáp lại một cách rất quả quyết cái ý nguyện mà nước Đại-Pháp đã ra công rèn tập cho Ngài.

Thưa các quan Thượng,

Các qui tắc về tinh thần mà từ nay các quan phải gìn giữ, như Hoàng-thượng đã bày tỏ, chính là các qui tắc mà lúc sơ thỉ bực hiền triết đã vẽ bày cho các vua chúa. Một thói cũ nó về hình thức lâu đời nay đã làm cho nguyên lý của các qui tắc ấy sai lầm, và một cái vỏ giả dối bề ngoài và lề phép đã để cho người khác phạm đến các qui tắc ấy. Ngày nay Hoàng thượng buộc cho các quan phải giữ các đức tánh xưa, đức tánh ấy là không thay đổi. Như vậy là Hoàng-thượng hy vọng rằng các quan sẽ thực hành luôn luôn cái cuộc hoàn thiện tinh thần trong gia đình và xã hội; đó là cái mục đích tối thượng của kẻ đã phụng mệnh Trời mà trị dân. Các quan thấy chưa, tấn hóa với bảo tồn nào có phải là những danh từ không thể hòa hiệp với nhau được.

Các quan phải làm theo cái kiểu mẫu của Hoàng-thượng, để đạt đến một cuộc tiến hóa mà Hoàng thượng mong ước cho nước nhà. Cuộc tấn hóa nầy, nói về phương pháp thì rất khôn ngoan, mà nơi chỗ kết quả thì rất dạn dĩ. Cả: quan chỉ cứ bắt chước theo Hoàng thượng thôi. Các quan hãy đồng một lòng trung thành ưu sự liêm trực và chân lý, đồng một cái tánh chất quả quyết và cái khí tấn thủ như Ngài. Nhứt là các quan phải noi gương Hoàng thượng mà có cái xác tín sâu xa không lay chuyển rằng cái lòng yêu dân là nhập chung với một cái tư tưởng quốc gia, mà không lìa nước Pháp với cuộc tiến bộ của nước Nam ra được. Cái lòng quốc gia kia mà có thể nảy nở tự do và có kết quả, cũng chỉ nhờ có trật tự, trị an và hòa bình, tất cả các điều kiện mà chỉ có cái sướng công cát của ư quyền nước Pháp mới duy trì được. Nước Đại Pháp sẽ làm cho cái lòng quốc gia kia có cái tánh chất nhân loại, vì đó chính là cái đặt tài của nước Pháp. Trong sự đem ra thi hành các đức tánh cần lồ tiên, các quan sẽ làm cho nước nhà trở lên mới mẻ. Nhưng muốn đạt cái mục đích ấy, các quan phải cố vào giữ các mệnh lệnh của Hoàng thượng. Các quan sẽ thông các điều trở ngại rất dễ dàng và sẽ được quốc dân yêu mến và các người lớn kính vì. Như vậy là các quan sẽ làm cho cái ân huệ kia không đóng trên sự công bình.

Ngày nay các quan đã khởi đầu một cuộc tấn chánh. Cuộc tấn chánh nầy tùy theo phương pháp mà có giá trị, và cái phương pháp nầy sẽ nhờ ở sự thực hành sáu mà thì nghiệm.

Khi nào các quan được một cái kết quả gì, đừng coi nó như là một sự cuối cùng, hãy coi nó như là một sự khởi đầu. Cái sinh mệnh của một dân tộc, một quốc gia sẽ có những sự mới sinh ra mãi, không khi nào hết.

Các quan sẽ đã đông đến những điều thiết lập một cách rất khôn khéo, nhưng nếu cuộc tiến hóa của phong tục buộc phải cải cách, cũng đừng nên dụ dự. Như lời một một vị Giám mục đại danh đã nói: các quan đừng nên đông cái bàn mà sẽ đóng cặt dần, đừng nên phá, nhưng nên mài cho trơn thôi.

Theo như lòng người ta trông đợi ở các quan, các quan phải có rất nhiều can đảm, rất nhiều đa hy sinh, một ít lòng phát khởi và nhứt là phải hoạt động cho nhiều. Không ai bắn các quan làm một cuộc cách mạng dân, nương người ta muốn cho các quan thực hành cuộc tiến hóa.

Tất thấy các quan đến đã đến tuổi lão thành, mà các quan còn mang cái vẻ tươi cười của tuổi thanh niên. Các quan sẽ cải sáng thôn tỉnh cái nước Nam mới còn ngủ trên bờ sông Hương đây, cho đặng chúng ta ai ấy cũng có thể nhìn thấy ở trên nét mặt tốt đẹp kia hai cái tinh hồng của phương Tây và phương Đông làm cho nó sáng.

Thói dua không đời nào không có

(VUA MINH-MẠNG ĐỐI VỚI NHỮNG LỜI TÂN NỊNH)

Lời thẳng khó nghe mà lời dua dễ chịu, ấy là thói chung xưa nay, dầu cho vì vua thông minh anh kiệt, mà trong triều cũng ở bên tả hữu, không sao tuyệt được cái thói dua nịnh ấy. Duy đức vua đã lịch duyệt có học thức thì ít lầm đấy thôi.

Ai cũng biết vua Minh-Mạng ở triều Nguyễn ta là một vị vua học vấn rộng, tài đức cao, có đủ sức mà sáng lập chế độ và giá ngự bầy tôi, ít ai che tai dấy mắt được, thế mà lời nịnh cũng thường thường đưa tới một bên luôn, xin kể vài chuyện như dưới (trích trong Minh Mạng chánh yếu):

1) Năm thứ 6 (1825), tháng 8, có sao chổi mọc phía đông nam, lâu mà không lặn, vua lấy làm lo (theo học thuyết xưa, tai biến là trời răn đức vua mà sao chổi là cái biến lớn). Quan ở Khâm-thiên-giám là Hoàng-công-Dương dâng sớ tâu:

«Sao chổi mọc phía đông nam mà chỉ ra ngã tây bắc thì nước ấy được mùa. Ấy là điềm phong niên».

Vua nói: « Trời bày tượng như thế để răn vua. Khâm-thiên giữ chức chiêm nghiệm, đã lâu không tâu, nay lại dâng lời nói dua để cầu đẹp lòng ta. Ta đã xem sử sách xưa nay chưa từng thấy nói sao chổi là điềm được mùa bao giờ. Nếu như cho nó là điềm lành thì cảnh tinh khánh vân (điềm tốt) cho là điềm gì? Ta phải người dua ngoài mặt được sao?» bèn giao bộ Lại nghĩ xử.

Người Tàu đã chế được

LƯỚI BẮT TÀU BAY

Từ trận Trung-Nhật đánh nhau ở Ngô-Tùng, người Tàu biết rõ tàu bay lợi hại là thế nào, bèn lo tìm phương cách để chế ngự thứ tàu bay.

Trước đây người Sơn-đông là Lý-hải-Thanh đã phát minh được thứ tên bay để bắn tàu bay; hiện chủ tỉnh Sơn-đông là Hàn-phục-Cừ khiến làm thí nghiệm. Lại mới rồi có tin đội quân thứ 4 ở Hán-khẩu, về đội phi cơ có Trương thúc-Quân mới phát minh một thứ để ngự tàu bay gọi là « lưới nhện không ».

Thứ lưới nầy dùng các vật có thể chất nhẹ như thể khinh khí cầu, làm thành bức lưới thật lớn, do khinh khí đưa lên trên không, khi trong trận đánh mà gặp tàu bay thì thả thứ lưới ấy ra, tàu bay vương phải thì không bay được, phải rơi xuống đất.

Trương đã vẽ thành bản đồ, trình xin sở Hàng không chế tạo thứ lưới mới ấy. Sở ấy rất khen ngợi.

Thường thấy người ta rập cu, bẻ bẫy cu đương bay mà trương lưới rập một cái, thì cả bầy đều tóm được cả. Tàu bay cũng như con chim to, nay chế ra thứ lưới to bầy tất rập được chớ gì? Người ta hay nói « lưới trời rập đất », ngày nay sẽ có thực sự.

— S —

Ấy là một lần không nghe lời dua mà trở lại trị tội nói dua.

2) Năm 13 (1832), huyện Phú vang, hạt Thừa-thiên, ruộng có sinh thứ sâu nước; sâu ấy cắn lá lúa, rồi lúa ủa vàng. Vua sắc Phủ Thừa tìm cách bắt sâu ấy. Phủ thần tâu rằng:

« Chúng tôi hỏi thăm, nhà nông đều nói rằng sâu ấy không hại lúa. Năm nào mùa xuân lạnh thì sâu ấy sinh, sau một trận mưa thì sâu chết sạch mà lúa lại tốt, không những không làm hại lúa, lại là điềm được mùa, nên tục ngữ có câu: «sâu lúa đầy kho, sau nước đầy lầm» (câu tục ngữ nầy ai đặt ra?)

Vua nói: « Sâu ấy là điềm được mùa, ta không thể tin được. Duy nói gặp mưa sâu chết, lúa tốt thì còn có lý».

Ấy lại là một lần không tin lời dua vô lý, nhưng lần nầy không trị tội.

3. Năm 20 (1839), ở kinh mưa lụt, vua sai thị vệ ra đồng xem và hỏi thăm. Các quan địa phương Phú Thừa đều tâu rằng lúa không tổn hại gì. Vua bảo thị thần rằng: «Đương khoảng mùa lúa gần chín mà gặp trận mưa lụt thì hư bông dập trái, lẽ gì không hư bông? Hoặc giả thấy ta chăm lo nên nói thế cho đẹp lòng.

Đây là lần thứ ba không tin lời nói dua, lần nầy không quở trách, lại còn hỏi hộ.

Trên ba lần đối với lời dua tân đều là không tin, mà một lần trị tội, hai lần bỏ qua, còn đều sắp kể dưới nầy thì giống như tin bẩn:

Cửa Thuận-an là cửa biển thông với đường sông lên kinh đô, nên ngày xưa xem làm nơi trọng yếu, có đặt trấn-hải-đài và đào sâu cho thuyền ghe ra vào. Mấy năm gần đây về vụ đắp đê Thuận-an, công trình to tác và khoản phí khá lớn, ai cũng nghe biết. Vậy mà về đời Minh-Mạng có câu chuyện thế như vầy:

Năm thứ 4 (1823), cửa Thuận-an nhân sóng gió cát đất bồi lấp, đường cảng không thông, ghe thuyền đi không được. Vua sai về đó dâng xem. Trên bức đồ và nơi cát lấp đó, vua có phê mấy chữ đỏ:

«Nước lớn trôi chảy sâu trên 10 thước, xin được như nguyện».

Trong mấy ngày có người tâu rằng nơi ấy thông rộng 10 trượng, sâu hơn 1 trượng. Vua bảo các quan bộ lễ rằng: « một lòng thành kính may nhờ trời ban ơn... »

Thế là vua tin câu chuyện: mấy chữ phê trên bức đồ mà cửa Thuận được khai thông không bị cát lấp.

Kể qua vài chuyện để chứng rằng tới dua êm tai, dẫu đức vua thông minh anh tuấn, học rộng thấy xa như vua Minh-Mạng mà thường thường chung quanh tai mắt còn có kẻ đem những lời tân nịnh vô lý mà làm cho vui lòng. Huống là người có tánh ưa nịnh thì còn nói gì nữa. Cái tối giọng ngọt hơi đường mỗi ngày mỗi đắm thấm, để xiêu lòng người biết chừng nào!

Đức Khổng-tử trả lời câu: Một lời nói mất nước (一言喪邦) mà dẫn câu: vua sự nói mà không ai cãi». Ôi, nói không ai cãi mà cái họa quả nó đến mất nước, ai có trách nhiệm nước nhà nên lưu tâm trong khi nghe lời nói thay.

Bá-Liệu

https://tieulun.hopto.org

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

LUẬN-ĐÀN

QUAN NIỆM NGƯỜI MÌNH ĐỐI VỚI

CUỘC CẢI CÁCH NỘI-CÁC

Sau ngày tờ dụ «thay đổi nội các» truyền ra, báo ngoài Bắc thì có mấy tờ tỏ ý tán dương, lại có tờ dùng câu văn khôi hài mà đến cợt . . . ; báo trong Nam thì gần đây có tờ bao chữ Pháp mà người Nam chủ trương là báo *Tribune - Indochinoise*, có bài ông Nguyễn-phan-Long cho là cuộc cải cách vụng ; còn ở Trung-kỳ, báo *Tiếng-Dân* thì nhân sự cải cách ấy công nay tội đều tại quyền chỉ đạo của người Pháp mà chờ xem sự kết quả tốt hành sau nầy, *Tiên-Long* thì kính trọng cái công to của Nội-các cựu.... mà cũng tán dương Nội-các mới. Dư luận trong nước có cái trạng thái bất nhất. Ký giả là một người dân Trung-kỳ, theo chỗ sở kiến nẹp nói, xin tỏ mối cảm tưởng như dưới :

Ký giả là một người bậu tiến, trên lịch sử cận đại của nước nhà từ Cần vương về trước thì không được tường, chớ từ vài ba mươi năm lại đây thì những cuộc biến cải trong nước, thường có để lòng xem xét. Trừ những cuộc biến động thuộc về phái cách mạng chủ động mà chính phủ đối phó không kể, chỉ nói riêng về chỗ cơ quan cốt yếu làm trung tâm điểm trên lịch sử chánh trị trong nước là chánh phủ Nam-triều, thì dưới 30 năm nay có 3 lần thay đổi mà công chúng ai cũng nhận là đều đại biến. Tức là chuyện vua Thành-thái năm 1907, chuyện vua Duy-tân năm 1916 và chuyện 5 quan Thượng-thơ bị về hưu một trật ngày 2 Mai 1933 nầy.

Đương đời có thay đổi mới có tấn hóa, ký giả vẫn nhận cái công lệ ấy, nào có ý binh vực những ai chỉ biết tro tro cố giữ cái ghế quyền lợi của mình mà không chịu rời ra. Song không nói về tánh chất cuộc cải cách ấy thế nào, mà chỉ nói về thủ-tục, thì lời nói ông Nguyễn-phan-Long cho là « vụng », tưởng cũng không phải là quá đáng.

Sao vậy ? Hiện nội-các ở các nước ngày nay thay đổi luôn luôn, mà mỗi lần thay đổi hoặc là bị nghị viện đưa tờ bất tín nhiệm, hoặc ông thủ tướng và các bộ trưởng đưa tờ từ chức mà sau mới có người ra tổ chức lên nội-các mới, chớ không khi nào xuất kỳ bất ý, không có lời báo trước mà nốt nhiên bãi cả 5 vị bộ trưởng một lần và trong một ngày ấy (Ll A H 某 日). Đó là nói cách thay đổi nội các ở xứ văn minh.

Còn nói đến thể chế nước quân chủ như Hiến sở nước ta và triều Nguyễn, thì chuyện thay đổi toàn thể và vội gấp như thế, thuở nay chưa từng có.

Theo luật pháp xưa, tam [illegible] đại thần, như các quan Bộ trưởng, dầu có phạm tội gì nặng cũng có đến « Hội nghị » (議 會) là nghị công, nghị quí, nghị thân v. v.) Hoặng thình lình cho về hưu mà buộc trong một ngày thì thật trái với cách « lễ đại thần, thể quốc thần » ở phương Đông. . .

Nhưng đó là lý luận ngày xưa, nay bỏ gác lại mà chỉ nói về cuộc Pháp Nam hợp tác thì cách thủ-tục nói trên cũng có chỗ khó hiểu.

Vẽ lớp cựu không hợp với thời đại mới, đến ấy ai cũng nhận thế, song về mặt nhân dân không nói, chỉ xem lời luyến bố của các nhà đương cục thay mặt nước Pháp, đều khen các vị ấy là người có công, mà chính trong những tờ chỉ dụ đức Bảo-đại cũng nhận là có công lớn với nước nhà. Đối với những người có công lớn mà đối đãi như lối đãi những quan lại có tội bị triệt, thì sau nầy ai còn vui lòng lập công ?

Vẫn biết công thành danh toại, các cụ có về, nhường chỗ cho bạn tân tấn, cũng không đáng tiếc. Song theo trên lịch sử 30 năm nay thì sự thay đổi nầy, có thể dứt đoạn cái giây Pháp Nam hợp tác từ nay về trước, khiến cho người sau không ai muốn nhắc lại chuyện xưa. Ông Nguyễn-phan-Long cho là « vụng », có lẽ vì thế, còn chuyện hợp tác sau nầy, xin đợi thời gian trả lời.

Kỳ-Hiên lai cảo

Mua thuốc rồi lại mếch bát

(Nhà trồng thuốc và bán thuốc bị phạt)

Tôi là Trương-thị Đoi ở làng Quảng-chân, tổng Thuận Hóa, phủ Quảng-Trạch xin nhờ quan trên xét việc sau nầy :

Nguyên tôi có tạo sở đất gọi Sủng Il và Đồng Dừa, thuộc địa phận làng Tổng lý. Năm nay mẹ con tôi có trồng thuốc lá. Thuốc bẻ về nhà thờ (hi phơi đã khô, thứ thì còn xanh đương ở.

Chiếu theo thể lệ mới về vấn đề thuốc lá, tôi định phơi (phải đâu vào đó, sẽ đem xuống sở thương chánh Roon nạp thuế. Ngày 21 Mai, có ông Hui quan Mặc, cùng Nguyễn ngọc Lam ở làng Di Luân có lãnh đại bài thuốc lá, lên nhà tôi mua ; sau khi xem xét đâu vào đó, hai ông bảo rằng : « Có bao nhiêu thuốc lá, cứ bán cho đại bài chúng tôi, bà không cần phải đem xuống sở thương chánh Roon nữa, vì chúng tôi đã có giấy phép rồi ». Hôm ấy tôi đã bán cho hai ông 300 xấp giá là 7$. Tôi là đàn bà nhà quê dốt nát, tưởng mấy ông nói thật. Đến ngày 23 Mai ông Hui quan Mặc cùng hai người tùy tùng lên là Rôi và Miên lên nhà tôi một lần nữa, lần nầy vì trả giá rẻ quá tôi chưa thuận bán, ông bèn hẹn đến bữa sau sẽ lên mua. Không hiểu vì cớ gì, ngày 25, Mai, thầy quan Thương chánh Roon và người bạch lô cùng hai người trong tới nhà tôi lục soát có bao nhiêu thuốc lá tôi cả xấu chừng 2000 xấp, phỏng độ 130kl. gây hết đem xuống thuyền chở về nhà Thương chánh. Đến ngày 26 Mai quan Thương chánh đòi tôi xuống trao cho tôi một cái giấy định phạt 11$!

Sự phạt ấy rất oan cho tôi lắm, nhờ quan trên soi xét cho.

Trương thị Đoi

L. T. B. — Tuổi lệ mới về thuốc thuốc trên báo này đã đăng lời bàn ca của mấy nhà trồng thuốc, mà mấy ông dân biểu [illegible] thuốc chưa [illegible] ở nhà mình cái vậy), có người đại bài tới mua, thì thu thuốc bán bừa đã có người đại bài gởi tạm tạm. Còn thuốc chưa trong nhà mà bị phạt, tại bảo hộ chưa ở đâu ? Huống chi là người dân bà đối với lệ mới còn mù mịt kia. Như vậy thì cho ai dám trồng ? Quan trên nên xét cho người đàn bà kia được nhờ.

MỪNG DẦU LINH-BỬU

Bà Nghè Nguyễn-mộng-Thạch, đại-lý dầu LINH-BỬU ở Kim-luông Huế, có gởi tặng bản-hiệu một bài thơ, xin lục đăng ra đây để các bạn hàng thưởng thức :

Nầy « Linh-bửu » của chị em ta,
Hóa học văn-minh mới chế ra
Nhóm góp mùi hương cây giữa nước,
Gây nên giống báu của riêng nhà.
Giá hàng nhẹ, dễ đương buôn bán
Chứng bệnh nhiều, theo phép uống thoa.
Phẩm vật tuy khinh, công hiệu trọng
Xin ai hãy nhớ hiệu « Vân-hòa ».

Ngày mùng 7, tháng 4, năm Qui dậu

Bà NGUYỄN-MỘNG-THẠCH
Kim-luông — HUẾ

GIAĐÌNH GIÁO DỤC

In chung làm một quyển
(CÓ BẢN KÊ TÊN SÁCH CẤM)
Giá 0$85

KHÌ TA KHÁT NƯỚC

Antésite pha với ít nước lã là một vị giải khát rất tốt. Uống rất ngon thơm, không bứ mà mồn miệng không khô khan lại không có một tí rượu nào.

Antésite làm toàn bằng chất rất đặc của cam-thảo, thạch-long đởm và các cây thơm. Bỏ vài giọt vào một cốc nước lã, hãy một thìa cà-phê vào một lít nước thì được một vị giải khát rất bổ, giúp cho sự tiêu hóa, trị các chứng sốt rét, hợp theo cho các thuộc địa (đăng đã 30 năm nay ở Algérie, Tunisie, Maroc, Đông Dương, AOF., AEF., V. V.)

Antésite đựng bằng hộp nhỏ pha được 30 hay 40 lít nước rất khát, bán ở các nhà bào chế, các nhà tạp hóa, cùng các nhà bán đồ ăn. Nếu không mua được thì gởi thơ 5 quan cho **M. PERROT ANTÉSITE Voiron (Isère) (France)** tối tức nhận được 1 mẫu pha đủ 30 hay 40 lít nước rất khát mà không mất cước.

Có bán ở Huế : M. IMBERT
Bào chế Centrale ở Đông Pháp
Monsieur TA-NGOC LIEU
Pharmacien
Route Coloniale n° 1 à NHATRANG

TÍNH SẠO NHƯ ÂU-MỸ, HÀNG NHÀ "Namthai" NỔI TIẾNG KHẮP ĐÔNG-DƯƠNG
HỘP, SÁP, NẮP CHAI; CHẾ TẠO ĐỦ MỌI KIỂU TỐI TÂN BẰNG KIM-KHÍ
NHƯ [illegible] PHẤM SÁP V.V. ĐỰNG BẰNG HỘP "Namthai" TRONG KHÔNG HẠN BIỆT LÀ HÀNG ÂU HAY Á
Nhà máy "Namthai" Ngõ Namthai (Khâm thiên) HANOI

VIỆC TRONG NƯỚC

NGHỆ - AN

Câu chuyện đào sông nông giang

(Tiếng chuông thứ hai)

Tiếng-dân số 565, ra ngày 22-2-33, có đăng bài các điền chủ ở xã Giai lạc, Huyện Yên thành, nói chuyện ông Ng. q. Dương đào đất không trả tiền. Mới rồi ông ta vào Huế, có ghé lại nhà báo, đưa tờ hiệp đồng với các điền chủ đã trả tiền trước nầy lại Annam, và nói việc nầy quan trên đã điều tra thì việc nói không trả tiền là không đúng với sự thực. Bản báo lấy công tâm mà đăng mấy lời như ông đã thuật. T. D.

Đội lính đánh học trò

Hồi 4 giờ rưỡi chiều thứ năm 18 Mai, học trò trường Quốc Học Vinh đương chơi banh ở trước dinh quan Bố (quan Bố có cho phép học trò chơi ở đó), bỗng có Trần trọng Phiên là lính giản tới bảo lính đuổi và nạt om sòm. Các cậu bỏ chạy cả, chỉ có cậu Nguyễn-xuân-Tịnh học lớp đệ tam niên, 17 tuổi, vì đau chân chưa kịp đi, đội Phiên nói là vô phép, đòi bắt lại. Cậu Tịnh nói : « Tôi có chơi đâu mà bắt, tôi đau chân đứng coi thôi ». Đội Phiên nghe câu trả lời ấy bèn chân đá tay thoi, cậu kêu la : « nếu tôi có lỗi thực nữa thì cũng đem tôi lên quan xử, chớ không có phép đánh ». Đội nổi giận, liền bảo bốn, năm tên lí[illegible] cùng y dùng [illegible]t cách tàn nhẫn với cậu.

Đánh đã chán, lại nắm lấy hai chân kéo ngược từ trước dinh quan Bố tới nơi trại lá bên dinh quan Án áp mình vào cây đến nỗi mình mẩy cậu bị thương tích, mặt mũi máu me, ai trông thấy cũng phải thương.

May lúc ấy có mấy ông làm việc trong ty, trông thấy bất nhẫn, liền đến can, nhưng đội Phiên còn đập thêm mấy cái nữa mới cho về.

Hiện nay cậu Tịnh phải điều dưỡng tại nhà thương Vinh, gia quyến cậu đã xin giấy Độc-tơ và chứng tà trình các quan tỉnh. Chắc các Ngài sẽ vì lẽ công bình trừng trị bọn thừa hành trái phép để làm gương cho kẻ khác. Thấy rõ

(Xem qua trang 3 cột 3)

TRẢ LỜI

Cùng 20 ông tổng lý ở huyện Bình-khê (Bình định)

Số báo 564 ra ngày 18-2-33 có đăng chuyện thầy thông Tr. m. B. về sự trái phép mấy đều... Nay được bức thơ của các ông vừa ký tên vừa đóng triện đăng đăng gởi lại bênh vực cho thầy thông ấy. Song có một đều lạ là không biện bạch gì đến 2 chuyện nói trên mà chỉ kể công đức thầy thông kia trong 4 năm làm ở nơi ấy.

Vậy công đức thầy thông kia nhiều thì tổng lý các ông được nhờ, không cần nhà báo phải đăng.

T. D.

Cô-tinh bổ-thận

Chuyên trị :
Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh

Khi sơ phát hay hoa mắt, ù tai và mỏi vai đau lưng, đêm ngủ nằm mơ hay dậy mình, tiểu tiện vàng đục, miệng rão, hơi thở nóng vân vân.... Nhẹ dùng vài ba ve, nặng dùng độ 6 ve là khỏi.

Mỗi ve 1$00, Bán ve 5$00

M. SINH-HUY
66, Rue Maréchal Foch — VINH

Những bức chứng thơ.... sẽ lần lượt đăng tiếp....

Tourane le 17 Octobre 1929
Monsieur Sinh-Huy
Thưa ông.
Lúc trước tôi có mua một hộp 6 ve thuốc Cô-TINH BỔ THẬN HOÀN uống có hành [illegible] mộng tinh mà công hiệu nghiệm lắm, cách đây vào tháng thì trong mình tôi được khoan khoái [illegible] ăn được ngủ được.
Bây giờ ông tôi [illegible] gởi cho tôi bằng cách tính bao giờ ngân 6 ve thuốc Cô TINH BỔ THẬN nữa để tôi uống tiếp.
Vậy tôi tiếp được thơ nầy ông tôi sẽ gởi ngay cho, rất cảm ơn. Nay bình
Adresse : TRẦN-NGỌC-LAN
Secrétaire for Arrondissement d'H. A.
(Copie conforme) TOURANE

Thơ mình tôi
Nhân - tạo - huyết
đăng ở trương 4

XIN ĐOAN

[illegible] đăng hai phương thuốc nầy không lành thì được hoàn tiền lại.

1/ Thuốc trị ho lao ; ho ra huyết ; ra đờm ; ho kinh niên lâu mấy cũng trị được.

Thuốc dùng để hít hơi khói vào phổi, hơi khói ấy có đặc tánh :

a) Bắt được trùng lao (bacillus de Koch) ;
b) Nhuận phổi ; chỉ khái ; hóa đàm ; thanh tâm ; yên thần. Hộp nhỏ 1$00 — hộp to 3$00

2/ Thuốc trừ tuyệt bách thần trùng (giản xư mất trùng) tinh thuốc ăn vào để dàng và tẩy đầu trùng ra mau lắm. Có mấy bức thơ cảm tạ đăng báo Tiếng-dân. — 1 hộp giá 0$60. Người lớn dùng 2 hộp mới đủ.

Thơ từ mandat để cho :

M. Nguyễn-trung-Thâm
Quảng xá [illegible] hội

PHÒNG KHÁM BỆNH

Nhà dưỡng bệnh và hộ-sinh tại Tam-kỳ
Gần bên đền Khổ-xanh

TÔN - THẤT - GIAN
Đông-Pháp Y-Sĩ

Chẳng phải là thuốc

GIẢ MẠO

dầu. . . .

Bắt đầu tháng Juin nầy, thuốc BỔ - HUYẾT KHU - PHONG hiệu *THAM - THIÊN - ĐƯỜNG* thay toa nhản khác, ngoài có vẻ một cụ già và bà lão đang uống thuốc *trị bệnh đau lưng, mỏi xương* ; tuy nhản đổi mới chớ chất thuốc chế cũng công phu như trước.

Bà con dùng thì đừng ngại và cho là thuốc giả mạo.

CHO KHỎI LÔI THÔI

Về việc lãnh phần thưởng theo cuộc thi Khuyến-diệp, mới rồi hai ông Dầu và Hảo ở Quảng-trị gởi tem về đều mất, thành phải có thơ hỏi đi hỏi lại rất phiền cho cả hai bên.

Sự mất mát đó còn xảy tới nữa, nên về các phần thưởng chưa phát, xin các bà con chớ gởi tem tới nữa. Hiệu Khuyến-diệpxin chịu gởi những số hàng thưởng mỗi phần xin giảm bớt đi một ít.

Duy xin các bà con trúng thưởng gởi thơ lại cho chúng tôi biết rõ, kẻo có khi đã đổi chỗ ở hay để không trúng tên thật (vì có người dự thi chỉ để cái niệm thôi), nhà Bưu chính phải trả lại thời thêm phiền và tốn cho chúng tôi nhiều.

Ở Huế, xin tới lãnh tại hiệu Khuyến diệp ở Bến ngự (đem giấy cần cước theo). Trừ ngày chúa-nhật và ngày lễ (không có người làm việc) ngày nào cũng lãnh được :

Buổi mai từ 7 giờ rưỡi đến 11 giờ
Buổi chiều 2 giờ đến 5 giờ rưỡi.

Xin hỏi M. Bửu Hoàng, coi về việc đó.

Hiệu VIÊN-ĐỆ cẩn-cáo

Bán mắc hơn mà hàng không tốt hơn

Marseille mua dừa khô của Nam-kỳ gởi qua làm ra dầu, nấu savon rồi gởi trở lại bán, nên giá phải mắc.

Chúng tôi cũng dùng dừa ấy ép dầu ra, nấu savon một cách thức như bên Marseille mà khỏi tiền chở qua chở lại, nên hàng tốt mà giá lại rẻ hơn Savon Marseille.

Savon VIỆT-NAM

GIẢI-HUYẾT-ĐỘC P. D. Đ.

CHUYÊN TRỊ :
Đau xương,
Nhức gân,
Tê bại,
Mụt mảng,
Ghẻ chốc,
Mày đay.
P. D. . . .

解血毒
范允恬

Nhà bào-chế PHẠM-DOÀN-DIỀM Tourane (Annam)

https://tieulun.hopto.org

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác-sĩ Vidal soạn ở hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 55 Haiphong

Dùng sữa

"LE GOSSE"

Già ăn trẻ lại.
Gái ăn đắt chồng.
Nạ giòng ăn thụ thai.
Trẻ ăn chóng lớn.

NHÃN XANH
cho hiết tinh khiết thiệt hà

Sữa "LE GOSSE" rất bổ cho tất cả mọi người có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà-nước năm 1932

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... à Saigon

Có bán trong các tiệm tạp-hóa ở Đông-Pháp.

HIỆU GIẤY XANH: Giá mỗi hộp ..... 0$32

Đại-lý:

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES

HUẾ — TOURANE — QUINHON

Thơ riêng

Dalat, le 23 Février 1931

Monsieur Võ-Đình-Tân Haiphong

Thưa Ngài,

Hai ký thuốc (100 liều) Phong-Tích cần Ngài gởi vào cho tôi đều nhận đủ cả. Tôi hết sức cổ-động nên bây giờ tại đây cũng đã có nhiều người biết dùng thuốc của Ngài. Chính tôi cũng công nhận thuốc Phong-Tích là một món thuốc rất quí, trên đời có một không hai là vì em tôi và tôi cũng đều bị bịnh ấy mà xưa nay uống cũng đã nhiều thuốc nhưng không ra gì, ngày nay chúng tôi được mạnh giỏi đây thì cũng nhờ có thuốc của Ngài vậy. Chúng tôi uống cả thảy 6 gói mà bệnh cả hai đều lành, thiện thuốc đã hay mà lại rất rẻ tiền, tôi thấy vậy lại hết lòng hết sức cổ-động, trước nữa giúp cho đồng-bào trong khi đau đớn, nhất là mấy người nghèo khổ cho đỡ tốt kém, sau nữa cũng là lợi chung của Ngài và tôi vậy.

Tiện đây xin Ngài vui lòng gởi thêm cho tôi 50 gói nữa, cũng theo cách Linh-hóa tiếp-ngân như mấy lần trước.

Sau nầy tôi xin kính lời bàu thăm Ngài an bảo, chúc chư vị bình an và quí hiệu phát đạt.

Rất cảm ơn Ngài
Nay kính
Signé: ĐINH-VĂN-CHÂU
Làng biên — Dalat

Việc trong nước

(Tiếp theo trang nhì)

Thủ phạm vụ hối lộ sao lại được tự do?

Cách đây vài tháng, Tiếng-dân có đăng bài « Tệ nhũng trong việc tịch biên » (số 572 ra ngày 18-3-33) kể rõ sự tàn nhẫn về cách bóp nặn của một viên đề lại huyện Thanh chương, một viên Chánh tổng, một tên lý trưởng và một tên học sĩ.

Tuy việc rõ ràng đích xác mà cả bọn cứ chối dài, nói rằng khổ chủ vì thù oán riêng mà vu cáo ra; rồi lại viện chứng nầy nọ, rồi rập một bè trong hàng tổng lý tới tỉnh khai chối hộ cho mình (T. D. số 584, ra ngày 29-4-33 đã thuật rõ cách gỡ tội của họ).

Việc nầy quan tỉnh Nghệ an xét hỏi tới nay đã có gần hai tháng, chẳng hiểu làm sao bọn bị đòi kia về lại có ý kiếm cách hãm dọa khổ chủ Nguyễn Khang kia sao không chối lỗi cho (?!) Viên đề lại thì dọa rằng sẽ trị khổ chủ (??). Còn tổng lý thì hăm rằng khi nào Nguyễn Kiêu (con cố Khang) hết hạn ăn về họ cũng không nhận cho (???). Thế là khổ chủ kia đã chẳng được pháp luật phù hộ cho khỏi bị điều oan khuất, lại còn bị dày dọa thêm, mà những kẻ thừa hành trái phép kia lại càng thêm hống hách. Như thế thì lòng ác cảm của nhân dân trách nào khỏi mỗi ngày một chứa thêm?

Nhà nước đã thi hành chánh sách trừng thanh lại trị mà lẽ nào để một bọn tạm quyền được vô tội? P.V.

QUẢNG-NAM

Bắt sao không giải

Làn Phú-quý, tổng Đức-nọa, phủ Tam-kỳ, có thủ sắc Ngô-Thế (tức là Thầm) thường chứa bạc luôn. Vì cớ đám bạc nên trong làng từ tháng hai đến nay thường xảy ra vụ trộm: như tháng 2 trộm nhà xã Sưng, tháng 3 nhà Hương-lệ, thầy Tạo, tháng 4 nhà thủ Hiệp, thị Khóa v.v. Đó là kể sơ mấy nhà, còn những chuyện bài bi bắt gà nói không xiết.

Hôm mùng 6 tháng 4 ta vừa rồi, có chánh tổng Ngô-Xàng tới bắt bạc tại nhà Ngô-Thế, song vị tình nên làm luôn. Qua tối mùng 7, thì lý trưởng Châu-Cần cũng tới bắt được nhưng rồi cũng im. Tối 22 lại có phó tổng Lê-Vỹ đi với xã đoàn Ngô-Trường và hai người dân Trần-Nuệ, Châu quán, tới bắt lần thứ 3. Lần nầy có bắt được tang vật hẳn hòi mà cũng không giải quan. Vì vậy Ngô-Thế vẫn tự do đánh bạc. Lạ quá!

Biết chuyện
PHAN-RÍ

Câu chuyện hương lý nhũng lạm

Chuyện nầy ở làng Xuân-yên (Hòa da) mà Tiếng-dân đã đăng số 588, ra ngày 13-5-33. Nay được thơ hương chức trả lời, đại ý nói làng Xuân-an mỗi tháng có 3 kỳ đại hội đồng để kiểm toán sổ sách, kiểm soát những công việc của hương lý, về việc chi tiêu có sổ sách minh bạch. Còn giá lúa năm trên đấu giá được 470$, mà năm nay chỉ có 262$, không có đâu 2 năm mà được 940$. Năm nay làng có trích công quĩ 80$64 để bồi thuế đào, tử và cho thuế cho bọn cùng đinh, chớ không đi vậy đâu...

Bức thơ nói nhiều, duy 2 đều trên có lẽ, nên trích đăng ra đây.

T. D

PHAN-THIẾT

Rượu lậu

Hôm 4-5-33 vừa rồi, ông tây thương chánh (M. Pascal) với 1 chú cai đi dọ thám miệt làng Tân lý, có bắt đặng 1 người dân ông đem rượu lậu đi bán. Qua ngày 9-5-33 lại có 1 ông tây thương chánh ở Phan-thiết vô, hiệp cùng ông thương chánh ở Lagi với 7 người linh tập, đồng đi tầm nả cả vùng Lagi, thì có bắt thêm đặng mấy người nấu rượu lậu.

Rượu lậu, thuốc phiện lậu, năm nay nghe bắt đặng luôn luôn. Để chẳng qua là con ma nghèo đói nó xúi dục mà nhân dân quên sợ pháp luật chăng? T. G.

THẰNG NHỎ 3 TUỔI

MẠNH MẺ LẠ THƯỜNG

Em nhỏ Lê-văn-Phát năm nay được ba tuổi, mập mạp mạnh mẻ lắm. Hồi nó mới hai tuổi, ai cũng tưởng nó phải cuết non, cha mẹ nó hết sức buồn, vì nó có gốc ban hay nóng lạnh, đồ mồ hôi trắng, lừ đừ, buồn bã lắm, một tháng đau không biết mấy lần, hễ ăn đồ trứng thì chứng ban tái lại. Bịnh nó làm khó cho cha mẹ nó vô cùng. May nhờ có người điểm chỉ, cha mẹ nó mua có ba gói thuốc **CHÍ-LINH-TÁN** cho nó uống, đến nay tuyệt gốc ban, hết nóng lạnh nữa. Hết bịnh, nói lại càng mập thêm, mạnh mẻ lạ thường. Thuốc « Chí-linh-tán » nầy gia truyền hơn mấy đời, cứu được không biết bao trẻ còn mang bịnh. Nhà bào chế Chí nhờ một thứ thuốc nầy, làm nên sự nghiệp. Tôi vì được nghe muôn ngàn người tặng khen là thần dược, nên nài nỉ xin làm đại lý độc quyền phổ thông thuốc nầy khắp cả Đông-Pháp. Sự nay của thuốc nói không cùng, dùng rồi mới rõ lời nói tôi là đúng với sự thật.

Có bán nơi mấy cuối bàu đầu Khuynh-diệp. Mua sỉ nhiều nông 30% do nơi: VIÊN-ĐỆ

11, quai de la Susse — Huế

Hay là nơi:

M. NGUYỄN-VĂN-PHÚ

Boîte postale n° 63 — Saigon

Giá mỗi gói 0$12

NỰC NĂM 1933

Tại tiệm BOMBAY mới

AU-BON-MARCHÉ

115 Rue Paul-Bert — HUẾ

Mới có vẽ đủ các thứ BÀ-VÂN-MINH tươi tốt, đủ các kiểu bông và trơn, lại thêm đủ các thứ hàng tơ lụa *Bắc-kỳ* như xuyến, ương, the, lĩnh và nhiều đồ các mùi.

Giá bán sỉ bán lẻ không đâu sánh bằng

VIỆC THẾ-GIỚI

Tình hình Viễn đông

TRUNG-NHẬT

Trung-Nhật bí mật thỏa hiệp

Thiên-tân, 19 Mai. — Hoàng-Phủ sang Bắc-bình, xe vừa đến ga Thiên-tân, có người ném quả bom, nhưng may không trúng. Hung thủ là một người thanh niên đã bị bắt và xử tội bắn.

Theo lời Hoàng, thì Hoàng sang Hoa-Bắc là vâng lệnh Tưởng thỏa định và liệu lý các việc trông cho đại gia giác ngộ mà hành động nhứt trí trong thời đại nghiêm trọng nầy, chớ không phải bàn chuyện « Trung-Nhật thỏa hiệp ». Nhưng theo dư luận ở Thiên-tân thì Hoàng lại đó là định cuộc Trung-Nhật thỏa hiệp, mà công chúng bất mãn, cốt phá cuộc thỏa hiệp ấy, mới có sự ném bom nầy... Có tin chắc là Hoàng cùng Nhật định điều kiện đình chiến.

Bắc-kinh, 22 Mai. — Chánh phủ Nam-kinh cải chính cái tin nói Trung-Nhật thỏa hiệp. Trong một bài diễn văn, Tưởng-giới-Thạch tuyên bố rằng không có thể nào có cuộc giải hòa giữa Trung-Nhật được, nhưng lại thêm rằng chính sách đối với Nhật của chính phủ Trung ương vẫn là để kháng bằng võ lực, song đồng thời cũng dùng thủ đoạn ngoại giao mà điều đình.

Trong bào giới, người ta cho lời tuyên bố ấy là tại việc nội trị mà có, chớ quả thật có cuộc Trung-Nhật bí mật thỏa hiệp.

Thượng-hải, 22 Mai. — Uông-tinh-Vệ rẽ cuộc điều đình về việc đình chiến với cuộc điều đình về việc Mãn-châu làm 2 việc khác nhau.

Bắc-bình, 22 Mai. — Tình hình nghiêm trọng thêm vì cuộc điều đình thỏa hiệp bị hỏng.

Có tin rằng sở dĩ cuộc điều đình ấy bị hỏng là vì người Nhật buộc Trung hoa thừa nhận Mãn châu quốc, còn quyền hạn của Hoàng Phủ chỉ được ký một tờ hiệp định về việc bình địa phương mà thôi.

Thành Bắc-kinh đã bị vây

Bắc kinh, 22 Mai. — Quân Nhật đã vây bao thành phố Bắc kinh, để để một con đường nhỏ hẹp cho quân Trung hoa trốn ra ngoài. Nhân dân rất lấy làm kinh hoàng. Các quan chức lo ngăn ngừa những sự cướp phá.

Đông kinh, 22 Mai. — Đạo quân tiên phong Nhật đóng cách Bắc kinh 2 dặm có lẽ sẽ vào trong thành phố ấy, chiều ngày thứ hai.

Bắc kinh, 23 Mai. — Người ta chắc rằng quân Trung hoa sẽ không kháng cự với quân Nhật ở Bắc kinh.

Bắc bình, 23 Mai. — Sáu chiếc máy bay Nhật bay liệng trên phố Bắc kinh, sớm hôm nay. Không xảy ra việc gì.

Ho-ying-Ching rút quân ra khỏi thành phố phía đông Bắc-kinh.

Đội quân Nhật được thêm 500 lính mới đến nữa.

Trung-hoa phản đối

Thượng-hải, 23 Mai. — Có tin ở Nam-kinh rằng chính phủ Trung hoa đã gởi thơ cho các liệt cường từ chối trách nhiệm về quyền lợi ngoại quốc trong khi có xung đột ở Bắc-kinh và Thiên-tân.

Nhật yêu cầu

Theo tin của người Trung-hoa thì người Nhật yêu cầu Hoàng-Phủ rút hết quân đội ra khỏi thành phố Bắc-kinh. Các quan chức Trung hoa đương lo rút quân, nhưng chưa chắc trong ngày đã xong.

Trên mặt trận Tung Chow

Chiều hôm qua, thành phố Tung Chow bị ném bom trong 7 giờ đồng hồ. Thiệt hại rất nhiều: Tung Chow vẫn còn ở trong tay người Trung hoa.

Trên mặt trận Kialan Shan, hai bên cùng đương đánh nhau.

Dời các công sở ở Bắckinh

Ở Bắc kinh, các nhà đương chức Trung hoa đương lo dời các công sở sang Chicnow.

Phía Nam Bắckinh

600 binh Nhật vào Hsiang Ho, là một thành phố phía Đông Nam Bắc kinh chiều hôm qua.

Cuộc Trung Nhật xung đột kéo dài chăng?

Bắc bình, 24 Mai. — Tờ hiệp định Trung Nhật đã ký sớm hôm nay. Tờ hiệp định nầy chẳng qua là một tờ hiệp định tạm thời về việc bình.

Quân Nhật có thể tiến đến đường đi ngang từ Chang-Ping, Shin-Ta, Tung-chow, Hsiang Ho, Pooti, Ning-Ho.

Quân Trung hoa phải mau mau rút khỏi đường Kinban.

Quân Nhật tạm đóng những nơi đã chiếm được.

Người Trung hoa phải chịu trách nhiệm về cuộc hòa bình và trật tự sau mấy đường giới hạn, và về thái độ không khiêu khích của quân đội mình.

Người Nhật đã định việc chiếm Tung-chow và Bắc-kinh.

Thượng-hải, 25 Mai. — Có tin Nam-kinh rằng đại biểu của chính phủ Trung-hoa tuyên bố về tờ hiệp định ấy như sau nầy: « Vì tình thế Bắc kinh và Thiên tân rất nguy, cần phải yên tĩnh lòng dân, nên mới có tờ hiệp định ấy, chớ tờ hiệp định ấy không phải là cái mục đích của chính phủ Trung hoa ». Lại thêm: « không thể ký một cái hiệp định, trong có điều thừa nhận Mãn châu quốc ».

Tờ hiệp định ấy với Quảng châu

Ba lê, 24 Mai — Dân Quảng châu dọa khởi nghĩa vì sự độc lập của mình, nếu chính phủ Nam kinh ký tờ nào giải với Nhật, lại trách chính phủ Nam kinh không cung cấp đủ khí giới cho quân chống Nhật.

Tình hình Bắc kinh

Bắc bình, 25 Mai — Tình hình Bắc kinh được yên tịnh, song sự yên tịnh ấy cũng mỏng manh lắm. Quân Nhật đi tuần phòng và chiếm cứ những nơi hiểm yếu.

Trên các mặt trận cũng được yên tịnh.

Ho-Ying-Ching vẫn còn cải chính cái tin nói về Trung Nhật hiệp định.

Nga — Nhật

Mạc-tư-khoa, 24 Mai. — Báo « Izvestia » bàn về những tin về việc cải đặt sự thông thương giữa hai con đường sắt Trung đông và Oussouri, vào cuối tháng mai

Maison HOP-THINH

Soierie & Mercerie

32 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như: lĩnh đen, lĩnh quần đen, trắng trơn và hoa, the thâm hàng đen the các màu trơn và hoa. Lụa thâm các mầu, trắng bề khổ 0m65, 0m68, 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, rất mát, nhẹ hơi thiệt ngon. Bán sỉ và bán lẻ giá rất hạ vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng bền tốt. Các Quí khách ở xa viết thơ về lấy mẫu và giá hàng, bản hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như valise, cặp sách, giầy giép, ví da, đồ đồng, đồ thêu, như mặt gối vân vân... bản hiệu có bán buôn rất nhiều nên các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gửi hàng đi các nơi theo cách lĩnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ các Quí khách mua thì biết.

Nay cần bạch

NGUYỄN THỊ BẢO

HỢP-THỊNH

29 Rue des Cantonnais HANOI

TỘI CỦA AI?

của LƯƠNG-PHÁT viết

Số mười sáu

« Chính trong cái hoàn cảnh ấy mà con Kiều-Nga của tôi nó không gần. Anh cũng biết tôi thương con Kiều Nga lắm, nhưng đi nó thì có được đâu như tôi. Tôi không muốn nói cái cách đối đãi của dì nó ra đây phàm chi, vì dì nó tuy cũng người nhân từ lắm, nhưng cái tánh đàn bà hay khó chịu, vô nhiên khi nóng giận không chừng.

« Bây giờ tôi nói chuyện con Kiều-Nga của tôi cho anh thương hại. Nó thông minh lắm, anh ơ! tôi có phóng sách Minh tâm cho nó học, mà khi mẹ nó còn, nó cũng đi trường học chữ quốc ngữ nữa; nó đọc sách lưu loát như là nói chuyện vậy. Tiếc vì mẹ nó mất sớm, nếu không, nó đi học luôn, chắc ngày nay nó đã làm cô trò rồi.

« Bỗ không được cái cảnh dư dả ấm êm như ngày trước, mà từ ngày tôi mất vợ nó đổ ra uống rượu, trong nhà túng thiếu, con Kiều-Nga cũng phải cực khổ đủ vành. Mà anh thử nghĩ, một người con gái lương thiện cố công làm ăn, có làm gì đủ mà tự nuôi sống được không? Giỏi nhứt thì đi làm sở dệt, từ mai đến tối, cặm cụi trên cái không cưỡi, cũng chưa chắc kiếm được mười lăm xu. Nhiều khi lại bị phạt, bị « cáp » là khác... Mà trong lúc ấy, ở nhà mấy đứa em nó không cơm khác ăm, vì tôi cưới dì nó về, lại được thêm mấy đứa nhỏ nữa. Dì nó lắm lúc đổ quan ra mắng nhiếc tưng bừng; nào « mầy là con lớn ở trong nhà mà vô dụng! »; nào: « mầy có cơm ăn, có áo quần mặc mà không biết xấu. Sao không coi mấy chị em đồng lứa với mầy kìa, chúng nó làm sao mà khỏi lụy đến cha mẹ, và lại giúp đỡ cha mẹ lắm đường... « Một bữa kia không biết dì nó nói với nó những gì, tôi đương nằm sau mẹp trên giường, nghe vẫn tiếng nó vừa khóc vừa nói lại: « dì ơi, lẽ nào dì nỡ bỏ tôi đi làm như vậy sao cho đành! »

« Rồi sau đó một bữa kia, nội trong một ngày — tôi vẫn sau nằm trên giường — tôi thấy có con mẹ kia, người ta thường kêu là mụ trùm Ba, đến lui hai ba đạo nói gì đó, rồi tôi nghe dì nó ở dưới nhà bếp nói với lên: « có đâu của ấy quí lắm đó, sao mà cứ bo bo giữ mãi... » Dì nó nói như vậy, nhưng anh đừng tưởng dì nó ác lắm đâu, cũng vì trong nhà cực khổ quá đó, anh ơ. Chiều bữa ấy, Kiều-Nga ăn rất mau mà bữa cơm nào của chúng tôi cũng mau lắm, vì có đâu cho nhiều ăn đầy bụng mà không mau! — rồi rả đi, đã có con mẹ khi mai đến sẵn ngoài cửa. Nó đi đâu không biết, rồi đến khuya, khi tôi tỉnh giấc dậy, thấy nó về, có cầm một cái gói nhỏ nhỏ, gói bằng khăn mu-soa, đem lại để trên bàn. (Sáng dậy tôi mới hay là một gói xu và bạc giấc), rồi nó leo lên trên giường nằm úp mặt vào tường mà khóc. Tôi thấy dì nó thức dậy rồi cũng đi lại chỗ giường nó, dì cháu nói gì với nhau không biết rồi thấy cả hai cũng khóc rồi ôm nhau ngủ cho tới sáng...

Người ta mất kia đương cơn say còn nói nhiều nữa, nhưng trong lúc ấy có nhiều người bước vô quán, mà coi bộ trong quán thiếu chỗ ngồi, nên Kỳ-Thế không muốn ngồi lâu, bèn nói với người kia:

— Thôi ta nói chuyện đã lâu, vậy nên đi để cho người khác ngồi.

Người kia gật đầu, kêu chủ quán trả tiền rồi ra đi với Kỳ-Thế.

Ngoài đường, Kỳ-Thế hỏi:

— Coi bộ ông đã quá chén, vậy nhà ông ở nơi nào? tôi sẽ đưa ông về nhà.

— Tôi không say đâu, nhưng cũng mời anh về nhà chơi cho biết.

Cái nhà của người nầy, thật không sai với lời nói của vợ hư nát tồi tàn, cái vẻ bần cùng khốn khổ đã rõ rệt. Chưa vô đến nhà, ở ngoài đã nghe tiếng trẻ con la khóc inh ỏi, đó là các đứa em của nàng Kiều-Nga, con người vợ lẻ của người ấy. Người nầy ở trong nhà nghe tiếng chồng về thì đổ ra nhiếc mắng om sòm. Người kia biết trước, gần đến cửa nhà thì ngừng lại nói với Kỳ-Thế:

— Anh có lòng tốt đưa tôi về đến đây, tôi cảm ơn lắm; nhưng vợ tôi đương cơn nóng giận, tôi hơn là anh đừng vào làm gì, bữa khác sẽ đến chơi cũng được. Nhưng tên anh là gì, nói để gặp nhau có kêu.

— Trần-Kỳ-Thế.

— Vậy thì tôi là Chân-vinh-Nhân. Anh đừng quên nhé. Thôi chào anh.

Kỳ-Thế ra về một mình, ngẫm nghĩ đến cái đời của bậc Vinh-nhân kia thật cũng kỳ thật. Cậu lại nhớ lại câu chuyện của nàng Kiều-Nga mà cậu phải ngán. Cậu tự nói: « ông kia bỏa nay đi về say nhừ, và có lẽ nàng Kiều-Nga nọ khi hôm đi suốt đêm mà cũng không kiếm ra một xu nhỏ. Cái nghề ấy đến khi không gặp mối cũng ngưng! Và nàng Kiều-Nga làm không ra tiền, chắc cả cái gia đình kia phải khổ.

Mà phải, chúng đã tìm ra một cái tài nguyên, chúng lợi dụng chỗ sao! Rồi lần lần cái vẻ « lệ ban đầu vì tập quán mà cũng tiêu tán đi chỗ chi. Than ôi! loài người là một con thú dữ hèn, nên không có chi mà không khắn chịu được!

Mà phải chớ, nếu đầu ta nghĩ đó mà lắm, nếu loài người không dữ hèn, thì loài người không nên có đầu « lệ, mà phải tự mình đánh đổ phá tan những cái thành kiên ràng buộc trí não của mình. »

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

này, viết : Mấu chốt cử giữ thái độ khiêm khiết về chuyện thiết lộ Trung đông hoài, là cốt ngăn việc giải quyết những sự bất hòa bằng cách hòa bình ».

Báo «Journal» (Pháp) thêm rằng cái đời sự thông thương với Vladivostok là trái với hiệp định Bảo-kinh và Phụng thiên đã đánh, mà còn trái với tờ giao cấu hai sở xe hỏa Trung đông và Oussouri nữa. « Những quan viên Nhật Mãn muốn dùng cách ấy mà ha giá mua đường Trung-đông, thật là lầm to ».

Sách thuốc

Dịch ra quốc ngữ, trên đặt thành ca, kể ra các bệnh dưới kê đơn thuốc, vừa chữ quốc ngữ, lại vừa chữ nho, bệnh nào thuốc ấy, thật rất tinh tường, có 372 cái đơn thuốc chên chữa đủ hết các chứng bệnh người lớn trẻ con, dùng rất công hiệu. Ai có sách này cũng như có thầy lang đại danh sư ở trong nhà vậy. Khi nào có bệnh thì tự xem sách kê đơn lấy thuốc mà dùng thật rất tiện lợi. Ai biết quốc ngữ là kê đơn được. Giá một quyển 1$00.

Gởi mandat trước hết có 1$20
Lĩnh-hóa giao-ngân 1$34

Nguyên ký tòa thượng hạng thông phán

TRẦN-ĐỨC-CANH

57 — *Bd Harmand* — 57

TONKIN NAM-ĐỊNH

NẾU TA PHẢI ĐAU

Về bệnh đa-đầy, bệnh khó tiêu, bệnh tàn kết, bệnh sông-phòn, bệnh thấp-hư, đau đớn, bệnh tê-thấp, nhức-đầu, chóng-mặt, v. v. Nếu ta phải bệnh thoát-sang, bệnh nồi-gân-xanh, bệnh lở nhọt ở đui, bệnh ngoài-da, bệnh bắc-điển, bạch-điển, bắc-lưu, nhọt-ngay, ngứa-ngáy, v. v.

Ta nên trừ tiệt ngay những căn-nguyên bệnh ấy đi, ta nên uống

TISANE des CHARTREUX de DURBON

làm bằng nguyên liệu các cây ở núi Alpes, lọc sạch máu sẵn và cho ta sức khoẻ cũng như thuốc ấy đã cứu được muôn vàn người khác.

Nếu ta bị xanh xao, vàng bủng, yếu gân, phiền-muộn, mệt nhọc, không có sức lực, ta nên theo phương thuốc dùng hợp là PILULES SUPERTONIQUES và thuốc TISANE vừa lọc máu sẵn lại vừa bồi bổ, thì ta sẽ chóng được lại nghỉ và rất khoẻ mạnh.

CÁCH DÙNG VÀ GIẤY CHỨNG THỰC

Phòng thí nghiệm quan
J. BERTHIER & GRENOBLE
(Nước Pháp)

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thực hiệu nầy chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ

DỂ TRỊ BỊNH BẠU-LẬU

mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc nầy thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD
64, Rue de Grenelle, PARIS
và cùng các nhà thuốc có danh

LÀM TOÀN BẰNG MÂY !

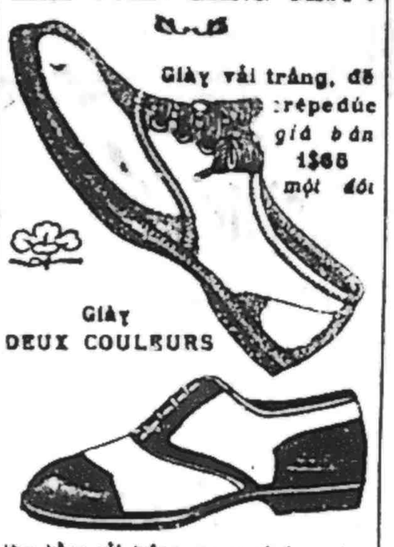

Giày vải trắng, đế crêpe đúc giá bán 1$65 một đôi

làm bằng vải trắng cao-su và da scajon hay da beige và da grise, semelle bằng crêpe anglaise, tây ý các ngài lựa da, bán giá đặc biệt là 3$85 một đôi. Cũng kiểu ấy, bằng hai thứ da cả, năm ngoái bán 5$00; năm nay chỉ bán có 5$50 một đôi.

AN-THÀNH
Cordonnerie Moderne
57 Rue de la Soie -:- HANOI

Ai đã có Catalogue An-Thành 1932, nay hạ giá là 15%.

HIỆU DƯỠNG-NGUYÊN

元號揀選上品生藥材

là một hiệu to nhất, hoàn toàn nhất, của người Việt-nam.

Bán buôn, bán lẻ, thuốc nam, thuốc bắc rất nhiều, đủ cả các thứ sâm Hoa-kỳ, sâm Cao-ly v. v. thứ nào cũng chọn toàn hạng tốt cả, giá tính rất phải chăng.

Xin đồng bang chiếu cố.

Ở xa bán theo cách *lãnh-hóa giao-ngân.*

Thơ và mandat xin đề gửi cho M. NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG hiệu Dưỡng-Nguyên *123, Phố-Khách — Nam-định*

內外皆靈丹 ĐÔNG-PHÁP Y-SĨ *Phan-huy-Thịnh* 百病皆治

PHÒNG KHÁM BỆNH

102 Rue du Pont Japonais -:- TAIFO

Ân-kỳ đi khám bệnh

BẾN-ĐIỆN, TAM-KỲ, CHỢ-ĐƯỢC

LÒNG HÂM-MỘ !!!

Thuốc Nam-Thiên-Đường là thuốc Nam, tức là thuốc Nội-hóa, vì nó rất linh nghiệm, cho nên đồng-bào quốc-dân xa gần tin dùng rất nhiều, nơi nào có đại-lý bán thuốc Nam-Thiên-Đường thì ai ai cũng đều bằng lòng lắm. Nhưng còn nơi nào chưa có đại-lý thì hằng ngày bổn-đường nhận được rất nhiều thơ gởi đến mua thuốc mà đến than phiền về sự không có đại-lý thì không tiện cho việc mua thuốc.

Vậy cho được cảm tạ lại tấm lòng quí bản hâm mộ thuốc Nam của đồng-bào, nên bổn-đường cần nhiều người làm đại-lý bán thuốc ở các tỉnh, các chợ trung xứ Trung-kỳ và Nam-kỳ, để tiện cho đồng-bào mua dùng.

THỂ-LỆ RẤT HAY, HỨA-HỒNG RẤT HẬU

Người nào sẵn lòng giúp cho công-nghệ nước nhà, và giúp cho nghề thuốc Nam được phát đạt, để giữ mối lợi chung cho xã hội, cho khỏi mang tiếng gánh vàng đi đổ sông Ngô, thì xin cứ gởi thơ cho nhà thuốc NAM-THIÊN-ĐƯỜNG, 137, rue Maréchal Foch, Nam-định, *mà lấy chương-trình và catalogue.*

DÍA BÉKA

PHÙNG-HÀ

ETIQUETTE NOIRE

Mme RICHARD

Rue Citadelle -:- Huế

Kết quả tốt đẹp của

NHÂN-TẠO HUYẾT

SINH-HUY
44 Rue Maréchal Foch — VINH

là những bức thư minh-ta có giá-trị sẽ lần lượt đăng tiếp.

Mỗi chai 1$80 — Nửa tá 7$50

Huế, le 12 Novembre 1931

Monsieur SINH-HUY à Vinh

Thưa ngài,

Trong các vacances tôi ra Vinh có mua nửa tá NHÂN-TẠO-HUYẾT nơi hiệu ngài, cho thằng bé con tôi uống. Tôi cứ theo như lời dặn trong đơn thì thấy hiệu-nghiệm nhiều lắm. Nguyên thằng con tôi năm nay đã lên bốn tuổi, da nó vàng bủng, hay sái ghẻ, đặt đâu ngồi đấy nét mặt buồn rầu, uống thuốc đã nhiều, không được chi hết. Sau khi cho nó dùng thuốc NHÂN-TẠO HUYẾT của ngài thì nước da nó thấy đổi lần lần mà trở lên hồng đỏ, hết sái ghẻ, ăn được nhiều, ngủ say sưa lắm, nét mặt tươi cười luôn, chạy đùa nghịch ngợm luôn cả ngày, mà nhất là có nặng thêm lên 3 kilogrammes nữa. Tôi thấy thuốc NHÂN-TẠO HUYẾT của ngài hiệu nghiệm như thế, nên vội viết ít hàng ra cảm ơn ngài và kính chúc ngài buôn bán phát đạt.

Nay kính

Adresse : M. NGUYỄN-HUỆ
Instituteur Collège (Quốc-học)
(*Copie conforme*) *HUẾ*

殺人不見血

CHÉM NGƯỜI KHÔNG THẤY MÁU ?

Người có sống, phải có chết, cái nguyên nhân chết đó cũng có hai thứ, một là chết vì sự bất ngờ, hai là vì bệnh mà chết, vì bệnh mà chết cũng có nhiều chứng, nhưng phần nhiều chết về bệnh di, hoạt.

Những bệnh ấy phần đông về bọn thanh niên, trong lúc tuổi trẻ, sức lực cường tráng, khí huyết sung túc. Lấy cái sức khoẻ ấy mà ham sự dâm dục, đa ham mê quá, thận suy chẳng bổ, khí suy chẳng loãng. Lại còn hai hơn nữa là cách thủ dâm, lấy thế làm sướng trong giây phút, mà không tưởng đến khi huyết qui hao của mình, không nghĩ đến tiên thiên của cha mẹ mình về sau bị hại ra sao, hại cho sức khoẻ mình thế nào. Bịnh di, hoạt làm hại cho ta một cách vô hình vô dạng như thế, khác gì giết người không máu. Vậy nay bổn dược phòng đã tốn công nghiên cứu, chế ra thứ thuốc để trị về bệnh di, mộng, hoạt tinh, khí loãng, khí lạnh, hoặc người bị bệnh phong tình đã khỏi, hoặc chưa được tuyệt nọc hẳn, và người thân thể yếu đuối, tiêu thiên bất túc, hận thiên bẩm hư, sinh ra đau lưng, mỏi vai, chóng mặt, nhức đầu, mất ngủ, lại ăn, đêm ngủ hay mơ mộng mê mị, hay giật mình sợ hãi, ngủ khó ngủ dễ giấc, mau dùng thuốc TIÊU-HẠNH LÂM CỔ TINH HOÀN thì không lo ngại gì nữa. Người vô bệnh thường dùng thì được bổ thêm khí huyết, sinh tinh cố thận, quảng tự điền niên, nam, nữ, lão, ấu, sung đồng.

Các ngài có lòng chiếu cố, xin ở gần đến xa tỉ hơn [illegible] mua thuốc.

Mỗi ve 1$00 — *Nửa tá 6 ve* 5$00

Ở gần đến hiệu tổng đại lý QUẢN HƯNG LONG *số 80, phố Khách VINH mà mua. Ở xa gởi lĩnh hóa giao ngân*

TIÊU-HẠNH-LÂM DƯỢC-PHÒNG
108 phố hàng Buồm -:- HANOI

Thuốc tốt thấy hay

Hay bởi hiệu kinh lời cáo-bạch,
Chế, sao, bào, tán thẳng ngay.
Xin mời các ông bà, quá bước,
Cửa nhất là mở Dược-Phòng.
Lời cần cáo tổ cùng quí khách,
Giấy bìa, bài mực, mètre đo,
Được mấy nơi danh y, thuốc tốt,
Trước là mua bán làm quen,
Tờ cần cáo mấy lời chân thật,
Trước nhà là chợ ngỏ sang.
Bàn thuốc bắc, chẩn mạch có thầy.
Rõ ràng thuốc tốt, thầy hay, sẵn nhà.
Dùng mà xem quả được như lòng.
Phụ thêm tạp hóa đủ trong đồ dùng.
Có bán riêng, sổ sách học trò.
Các đồ dùng đồ học trò thiếu chi.
Mời các ngài thử một lần xem.
Sau ra cần đồ tiếng khen đời đời.
Hiệu chúng tôi ở giữa đất Hàn.
Ở theo giữa phố con đường Musée.

Đông-Lợi-Hưng

Avenue du Musée TOURANE Annam

Thuốc trị bệnh

Tê, dại, phong, thấp, và đau [illegible] ức gân cốt rất hay !

Thuốc nầy của Ô. CHÂU DƯỢC-PHÒNG [illegible] đã chữa được nhiều người khỏi [illegible] uống vào thấy công hiệu ngay, [illegible] thân thể được béo tốt trắng hiện thêm ra.

Thống trị các chứng tê chi mỏi nhức, gân cốt buốt đau, cẳng tay phù chân, lưng đau vai mỏi, mặt mũi nặng nề, tay chân co rụt, thịt tê, da buồn, cắn vào chẳng đau, sắc-mặt, méo mồm, lời nói ngọng nghịu v. v. lại còn giúp những người bị nọc bệnh tình lâu ngày nhập cốt, làm cho mình mẩy đau mỏi, vợ đàn bà sau khi sinh đẻ, bị chứng tê bại, dùng thuốc nầy lập tức lành mạnh.

Mỗi hộp 1$50 — *6 hộp* 7$50

Các ngài ở xa gần có các bệnh nầy nên đến, hoặc viết thư về hỏi rõ bệnh căn, xin gởi thuốc theo cách lĩnh hóa giao ngân rất nhanh chóng và cẩn thận.

BAC-NINH

Bệnh quỷ đã có thuốc tiên !!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khói rồi bỏ trong người chợt một thứ [illegible] nóng rượu thì nóng có mủ, hay trong thịt nó buốt như kiến, hay cần cái nhất một cái, nam đã có mủ vì các vi-trùng GONOCOQUE nó ẩn vào trong xương, trong máu, bỗ trở giới thì như vậy, bệnh nầy rất nguy hiểm và chuyên nhiễm, nếu để cho lâu lắm thì người ấy mang bệnh đau GIA-CON (Gonorrhée) khi ho huyết bạch, bằng huyết v. v. thì tính đã rất hàm, nếu để con thì hay hỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT người khỏi như trong máu trong xương có vi-trùng SPIROCHETE DE SCHAUDINE cho nên trở giới hay sốt, đau đầu, đau mình, đau cổ đầu xương, chân tay mỏi mệt, các cái nọc nầy nó chuyên-nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rất, đã ra bại ra bọn, đã con thì cái lắm, [illegible] là đã quấy nghỉ, vì cái nọc nầy nó chuyên-nhiễm mang tự lúc thọ thai, nếu mắc bệnh không tìm được [illegible] thuốc thần hiệu nầy thì các nọc ấy nó chuyên nhiễm sang mấy mươi đời, như cha sang đến chắt [illegible] v. v. vì thế nhiều người thể không có bệnh hai xem mà thì trong có vi-trùng TIM-LA, còn như bệnh NỔ LOÈN (Chancre-mou) bệnh nầy nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng nầy nó cũng ẩn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh nầy cũng có nhiều người thật hại đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh nầy đã nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lấy tôi đang ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ÍCH, số nhà 87 phố Hàng-nâu Bắc-ninh (Tonkin) thế nào cũng phải mau khỏi, và rất hết nọc, người có bệnh nặng thuốc vẫn đã lại làm [illegible] thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu lần Bà có thai nặng cũng được không hại gì cả. thuốc LẬU, 1p00. TIM-LA 1p00, thuốc CHANCRE-MOU cũng vậy bởi 1p00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-HƯNG Commerçant Rue [illegible] PHAN-THIẾT, PHÒNG 87 Rue des Mandarins (Phố Hàng-Bạc) à HANOI NỔ-VĂN-CHIỂU chez Vinh xuân Hiệu commerçant của Tây à QUẢNG-NGÃI, Lao-Thành-Tuy Hàng-phố Công-Sở à Longxuyên, Annam dược-phòng, chủ-nhân Lê-ngọc-Thanh, route Canon à Bến-Tre à Gò-công, nếu ngài muốn mua thì gởi cho một hiệu trước của bản hiệu ghi nhận bán [illegible] nhưng ở nơng muốn làm đại-lý xin viết thơ về bản-hiệu.

MAGASIN DE SOIERIES

TAN-LỢI

136-140, Boulevard Tổng-đốc-Phương — Cholon

Bổn hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải, như là : lãnh, xuyến, trơn, cẩm nhung, cẩm-châu v. v. Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen [illegible] đến cách không hề sơ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bản v. v., khăn đội đầu rất vô thêu nhiều kiểu, nhiều màu thời đẹp, đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu « Teinture Idéale » danh tiếng thứ nhứt ở Nam-kỳ.

Lãnh bán sách mới xuất bản nhân hiệu « Pagode Chinoise et Annamite de Cholon » (Đối-ngân Hán Việt từ điển) viết toàn Pháp văn của M. Lê-văn-Lưu, bản tâm học sĩ, thường thực ngữ đồng Bắc đầu bội tinh, soạn, có 28 cái ảnh chụp (photogravure).

Sách nếp đóc giá 1$00 gởi theo cách lãnh hóa giao ngân 1$30.

Mấy nhà bán sách Tây và ta tại Saigon có bán.

Bánh hộp biscuits « Kim-Thời » của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$25 tại bổn hiệu (mua sỉ có huê hồng).

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-[illegible]-Thành Nét - bán 120 Boulevard Haiphong, giá mỗi hộp là 0$30.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ về thương nghị.

TÂN-LỢI
136-140 Bd Tổng đốc Phương — CHOLON

Mới có mà tốt hơn hết

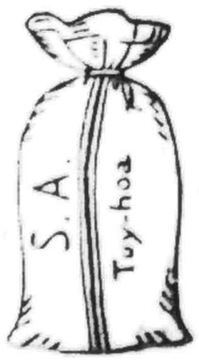

DƯỜNG S. — A. là một thứ đường rất tốt do nhà kỹ-sư chuyên-môn lão luyện về nghề đường chế tạo ra ở nước nhà.

DƯỜNG S — A. rất trắng, rất ngọt và dễ tiêu hóa.

DƯỜNG S.— A. không bị thuế nhập cảng, nên giá bán rẻ hơn giá đường ngoại-quốc.

Đại-lý :

NAM-LONG
Hàng buồm Hanoi
LÊ-THANH-CẢNH
Paul-Bert Huế

AI MANG BỆNH CỐT KHÍ ĐAU NHỨC GÂN CỐT
hãy dùng

THÁNH-DƯỢC BÉJEAN

là thứ thuốc chuyên trị các bệnh đau gân cốt, phong tê, nhức mỏi và tốt cả các bệnh phong (Goutte, Rhumatismes, Sciatique, Arthrite) rất hiển hiện.

Uống trong 24 giờ công hiệu đã thấy bớt đau. Chỉ uống một chai đã thấy hiệu nghiệm như thần.

Có bán tại các tiệm thuốc tây Dépôt Général: 90 r. des Francs-Bourgeois PARIS

Dâu gì :
THƯỜNG DÙNG HƠN ?
HAY HƠN ?
TỐT HƠN ?
RẺ HƠN ?

DẦU LỢI-SANH

NHÃN-BÀN-TAY

Mua buôn có nhiều lời. Ở Trung, Bắc-kỳ ai muốn làm đại-lý xin viết thơ thương-nghị với

M. TRẦN-DIỆU
50 Rue de la Marne - TOURANE

Xin lưu ý

Nhà Lợi-Sanh có đủ cao, đơn, hoàn, tán rất thần hiệu.

Imprimerie TIẾNG DÂN, HUẾ

Directeur Gérant : HUỲNH-THÚC-KHÁNG